

EDITORIAL

Batukan ang dunot ug pasistang alyansang Marcos-Duterte!

Sama sa gidahum, natibuok ang alyansang pang-eleksyon sa mga Marcos, Arroyo ug Duterte (MAD) sa dagway sa pagdagan sa tandem ni Ferdinand Marcos Jr. (Bongbong) isip presidente ug Sara Duterte-Carpio isip bise-presidente sa eleksyong 2022. Natibuok ang maong tandem human ang maluibon nga mga maniobra, bangi ug negosasyon tali niining mga pundok nga pinakahakog sa poder, bahandi ug pribilehiyo.

Langkub sa maong alyansa ang pinakadunot ug pasistang mga reaksyunaryong pundok sa Pilipinas. Ang panahon sa paghari nila sa Pilipinas ang pinakabangis nga panahon sa kasaysayan sa nasud. Gisalikway nila ang mga dekorasyon sa demokrasya sa reaksyunaryong estado ug dayag nga naghari pinaagi sa pagpanghadlok, madugoong pagpanumpo ug pagpatay, walay-pugong nga pagpangawat ug pagpanghuthut sa kwarta sa katawhan, ug pagluib sa katawhan.

Sa milabayng kapin lima ka tuig, ang maong mga pundok ang labing nakapahimulos ilalum sa tiraniya ni

Duterte. Nagpakatagbaw sila sa dagkung proyektong imprastruktura ug kontrata sa gubyrno. Gipangwartahan bisan ang pandemya samtang nag-ilaid ang katawhan sa grabeng pag-antus.

Laraw sa tandem ni Marcos ug Duterte-Carpio nga himuong hingpit ang pagbalik sa mga Marcos sa poder, tulo ug tunga ka dekada human gipalagpot ang diktaduryang Marcos sa pag-alsang EDSA. Sa milabayng mga tuig, gibubu sa mga Marcos ang binilyong piso sa usa ka kampanya sa pagpangilad aron paphaon ang dakung krimen sa diktaduryang Marcos sa kasaysayan ug sa kaam-

guhan sa katawhan.

Luyo sa natibuok nga tandem ni Marcos Jr. ug Duterte-Carpio, lutaw usab ang mga siak nga posibleng modaku pa sa umalabot nga mga bulan. Dayag nga nagpakita sa pagkadismaya si Duterte nga mikandidato si Sara isip bise-presidente human pipila ka bulan nga nagbubu og pondo aron isangyaw ang pagpadagan kaniya isip presidente katandem si Bong Go isip bise-presidente. Sukwahi kini sa ambisyon ni Marcos Jr. nga magpresidente. Bisang dayag kanhi ang suporta ni Arroyo sa pagpresidente ni Duterte-Carpio, nagpailub siya kang Marcos sa tinguhang ipreserba ang alyansang MAD. Nabalaka usab si Arroyo nga mameligro ang ilang interes kung hingpit nga makonsentra sa kamot sa mga Duterte ang gahum.

Gikahadlukan ni Duterte nga buhian siya sama nga wala niya gisu-

portahan si Marcos Jr. sa kaso sa pagkabise-presidente sa milabayng unum ka tuig. Busa dayag niyang ginatake si Marcos Jr. ug ginaduso ang pagsuporta sa alalay niyang si Bong Go para magpresidente ug pag-endorso sa anak nga si Sara isip bise-presidente.

Mamahimo niyang sakyan ang kasong diskwalipikasyon batok kang Marcos Jr. ug hulga nga pagpaaresto kang Imelda Marcos (nga nahukmang sad-an sa kasong pagpangawat niadtong 2018) aron makakuha og mas dakung konsesyon ug kasingurohan sa bahinay sa gahum (sama sa tig-tulo ka tuig pagkapresidente ni Marcos Jr. ug Duterte-Carpio). Mahibaloan sa mga umalabot pangsemana ug bulan kung maplantsa o mograbe pa ang maong mga bikil. Ingonman, nagpabilin pa gihapon ang posibilidad nga ipadaplin kining tanan ni Duterte ug direktang ideklara ug ipahamtang ang pasistang diktadurya.

Lagmit nga mamahimong usa sa pinakahugaw sa mga milabayng

reaksyunaryong eleksyon ang eleksyon sa 2022. Sa desperasyong mokapyot sa poder ug molikay sa mga kaso ug pagtaral, sigurado nga pagalimbungan ni Duterte ang resulta sa eleksyon pabor sa iyang mga kandidato, sama nga gisaputi niya ang eleksyong 2019 para iluklok ang mga alipures niya sa kongreso ug senado. Mayorya sa mga upisyal sa Commission on Elections (Comelec) mga alipures ni Duterte. Pinaagi sa pagkontrol sa dekompyuter nga pagihap sa boto, kaya kaayo ni Duterte nga malukpanong manipulahon ang resulta sa eleksyon. Dakung anomalya nga ang pagdeliber sa mga balota ug makina sa eleksyon gihtag sa Comelec sa kumpanyang gipanag-iyahan ni Dennis Uy, kroni ni Duterte. Padayon nga hugot ang paggunit ni Duterte sa militar ug pulis nga gigamit niya aron pig-uton ang iyang mga kaaway sa pulitika sa takuban sa “gyera kontra-droga” ug kontra-insurhensya.

Kinahanglang hugot nga magkahiusa ang katawhang Pilipino batok

sa pakana sa alyansang Marcos-Duterte nga ipadayon ang paghari sa tiranya ug korapsyon ug pagpaantus sa katawhang Pilipino. Kinahanglang ibutyag ug batukan ang mga pakana nga isaputi ang eleksyon.

Kinahanglang padayon nga hiusahon ang mga pwersang oposisyon aron matibuok ang nagkahiusang han-ay para batukan sa eleksyon ang alyansang Marcos-Duterte. Pipila sa nag-unang kandidato sa pagkapresidente ang anti-Duterte o nagpakaarun-ingong anti-Duterte. Sa tanan, si Leni Robredo ang pinakatataw nga oposisyon. Bisan pa man, wala niya giendorso ang mga kandidato sa senado sa blokeng Makabayan nga usa sa pinakalapad ug pinakalig-on nga bag-as sa pagsukol sa tiranya.

Atubangan sa halos absolutong kontrol ni Duterte karon sa gahum, ang tsansa nilang pakyason ang pagpanglimbong ni Duterte sa eleksyon mokusog lamang kung magkahiusa sila ug makuha ang suporta ug mapalihok ang minilyong katawhan. Kung matibuok ang ingon niining panaghiusa, mas molutaw ang pagkahakog sa unsamang pagsulay ni Duterte nga limbungan ang eleksyon. Kinahanglang nilang ihikaw kang Duterte ang higayon nga ipagawas nga bulag-bulag ang boto sa oposisyon aron tabunan ang manipulasyon sa ihap sa boto pabor sa iyang mga kandidato.

Sa kasamtangan, kinahanglang padayon nga ipalanog sa nasudnon-demokratikong mga pwersa ang panawagan sa katawhang Pilipino aron tukuron ang nagkahiusang prenteng anti-Duterte. Kinahanglang palihukon ang katawhan aron iduso ang pagtukod sa nagkahiusang han-ay sa mga kandidatong anti-Duterte aron pakyason ang pakana sa mga Marcos ug Duterte nga iluklok ang kaugalingon sa poder.

Kadungan niini, kinahanglang padayon nga mag-organisa ang katawhan ug isulong ang ilang demokratikong pakigbisog atubangan sa krisis sa ekonomiya ug pandemya ug

Ipadayon sa panid 3

 <p>Bolyum LII Ihap 22 Nobyembre 21, 2021</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ug Espanyol. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> @cpp_angbayan</p> <p> fb.com/editorsofAB</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Unod</h2> <p>Editorial: Batukan ang dunot ug pasistang aliyansang Marcos-Duterte 1</p> <p>Boksing sa mga tirano 3</p> <p>#MarcosHindiBayani 3</p> <p>Mga parangal kang Ka Oris 4</p> <p>2 kaR4, nakumpiska sa BHB 4</p> <p>Mga protesta 4</p> <p>Pit-us nga mamumuo, gubyernong pasagad 5</p> <p>Sa mubong pagkasulti 6</p> <p>Pagmanupaktura sa pagkaon 7</p> <p>Imperyalismo ug <i>climate change</i> 8</p> <p>Aktibista, gidagit sa Pampanga 9</p> <p>Pagpamomba sa Leyte 9</p> <p>Kontra-mag-uumang mga balaod sa India 9</p> <p>Kadaugan sa Cuba batok sa Covid-19 10</p>
<p style="text-align: center;">Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	

Lantugiyay sa mga tirano

Human ang pipila ka bulang maniobrahay tali sa mga kampo ni Marcos, Arroyo ug Duterte o MAD, pinal na ang tandem sa kawatan ug nagatunaw nga mga tirano sa representasyon nilang Ferdinand Marcos Jr. ug Sara Duterte-Carpio.

Bisan pa man, padayon nga nagbangi ang mga personalidad sa aliyansang MAD. Mitataw kini niadtong Nobyembre 15, ulahing adlaw diin pwedeng moatras ug pagpulihay (substitusyon) sa mga kandidato. Matud sa rekord sa Commission on Elections o Comelec, adunay 97 ka kandidato sa pagkapresidente, 29 para sa pagkabise-presidente ug 176 sa pagka-senador niadtong Oktubre 8 human sa pagsumite sa mga *certificate of candidacy*. Pagkahuman sa Nobyembre 15, nakibhangan kini ug nahimong 94 sa pagkapresidente, 25 sa pagkabise-presidente ug 171 sa pagka-senador.

Giatras ni Duterte-Carpio ang iyang kandidatura isip meyor sa Davao City tulo ka adlaw ayha ang ulahing adlaw sa substitusyon. Sa misunod nga adlaw, nagsumite siya og papeles aron mokaanditato isip bise-presidente ilalum sa Lakas-CMD, partido ni Gloria Arroyo. Napugos si Duterte-Carpio nga mouyon nga magbise tungod sa pagbalibad sa kampong Marcos nga buhian ang hi-

gayong hingpit nga makabalik sa Malacañang.

Mibuhagay ang kasuko ni Rodrigo Duterte sa pagmagahi sa mga Marcos ug pagpwesto sa iyang anak sa mas ubos nga pusisyon. Gipadagan niya alang sa pusisyon sa presidente ang iyang alalay nga si Christopher Go aron ilugon ang mga boto ni Marcos Jr. ilabina sa Mindanao. Nagsumite usab siya sa iyang kandidatura alang sa pagkasenador. Gitawag sa mga demokratikong grupo ang maong maniobra ni Duterte isip “desperadong pagsulay” aron makalikay sa mga kasong kriminal nga nagpaabot kaniya human sa iyang termino.

Sunud-sunod ang bira ni Duterte kang Marcos Jr. aron siguruhong dili siya luiban niini. Niadtong gabii sa Nobyembre 16, gipatawag niya ang 95 ka kongresista aron diktahan sila sa pagsuporta sa kandidatura ni Go.

Samtang, tulo ka kasong diskwalipikasyon na ang gipasaka ngadto sa Comelec batok kang Marcos Jr.

Nakabase ang mga peticyon sa iyang kapakyasan nga ideklara sa

iyang sertipikasyon sa pagkandidato ang “dili malimod nga kamatuuran” nga nahukman siyang sad-an sa korte niadtong 1995. Pito ang kaso niya kanhi sa wala pagbayad og buhis nga lapas sa National Internal Revenue Code. Subay sa mga probisyon sa balaod, ang kinsamang upisyal sa guberno nga nahukmang sad-an sa paglapas niini mamahimong pahamtangan sa maksimum nga silot sa ti-buok-kinabuhi nga pagbawal nga mogunit og unsamang pusisyon sa upisina sa guberno, mobotar o mosalmot sa unsamang eleksyon.

Wala napriso si Marcos Jr. Gisuklan sa iyang mga abugado ang hukum ug napabalit-ad ang pipila sa mga kaso. Niadtong 1997, giatras sa Court of Appeals ang sentensyang pagpriso apan gipabilin ang multa nga ₱32,000. Nahimong pinal ang desisyon niadtong 2001.

Ang tulo ka grupong nagsumite og reklamong diskwalipikasyon nag-gikan sa mga grupong sibiko, mga nagbayad og buhis, tagasimbahan, mga grupong nanalipud sa tawhanong katungod sama sa Karapatan, Kapatid, Samahan ng Ex-Detainees Laban sa Detensyon at Aresto ug Campaign Against the Return of the Marcoses and Martial Law. **AB**

Gikan sa panid 2

ipalanog ang panawagan aron iasidang ang nasudnon-demokratikong pakigbisog ug ibagsak ang imperyalismo, pyudalismo ug burukrata-kapitalismo. Kinahanglang dungan-dungan silang molihok ug suklan ang pagpahilum ug pagpanumpo sa rehimeng US-Duterte sa katawhan. Atubangan sa mga iskema ni Duterte nga ipabilin ang kaugalingon sa poder, kinahanglang andam ang katawhan nga molihok, ipakita ang ilang kusog sa kadalanan ug gamiton ang gahum aron ibagsak ang mga tirano ug diktador. **AB**

#MarcosHindiBayani, singgit sa katawhan

USA KA PROTESTANG KARABAN ang gipasiugdahan sa Campaign Against the Return of the Marcoses and Martial Law niadtong Nobyembre 18. Nagsugod ang karaban sa University of the Philippines sa Diliman, Quezon City ug miadto sa Libingan ng mga Bayani sa Taguig City.

Gitawag sa mga nagprotesta nga “kawatan, mamamatay-tawo, korap” ang diktador nga si Ferdinand Marcos Sr. Ang paglubong kaniya sa Libingan ng mga Bayani usa ka pamaagi sa pamilyang Marcos aron tuison ang kasaysayan ug tabunan ang krimen sa balaod militar niadtong dekada 1970 hangtud 1980.

Niadtong maong adlaw, nagrali usab ang mga aktibista sa Baguio City atubangan sa guba nga rebulto sa ulo ni Marcos Sr. sa Tuba, Benguet. Gitawag sa Bagong Hukbong Bayan sa Ilocos-Cordillera nga “makalilisang” ug “pagtamay sa hustisya” ang maong nga rebulto. Nabungkag kini human gibombahan sa mga Pulang manggugubat niadtong Disyembre 29, 2002.

Aduna usay piket atubangan sa Commission on Human Rights niadtong Nobyembre 14 human gianunso ang tandem nga Marcos-Duterte.

Ka Oris, giparangalan sa mga rebolusyonaryo sa tibuok kalibutan

Mibaha ang pakighiusa ug pakig-unong sa pagkamatay ni Ka Oris (Jorge Madlos), kumander ug tigpamaba sa Bagong Hukbong Bayan (BHB), gikan sa tibuok nasud ug sa lain-laing bahin sa kalibutan. Niadtong Nobyembre 7, gipahigayon ang Pangkalibutang Adlaw sa Paghandum kang Ka Oris kung asa naglunsad og mga panagtigum nga may *ice cream* o kamote (parehong paborito ni Ka Oris) ang mga yunit ug grupo ug aktibista nga miila sa iyang kabantugan.

Kadungan niini, gihubad sa mga higala sa rebolusyong Pilipino sa lain-laing lengwahe ang parangal sa Partido Komunista ng Pilipinas kang Ka Oris. Ang parangal nga gipagula isip espesyal nga isyu sa Ang Bayan ay nahubad na sa pinulungan German, French, Russian, Chinese, Spanish, Catalan (Spain), Korean, Bahasa Indonesia, Turkish, Portuguese, Swedish ug Dutch (The Netherlands). Gihimo kini aron mapaabot sa mas daghang ihap sa rebolusyonaryong katawhan sa tibuok kalibutan ang iyang kinabuhi ug kabayanihan.

Nagpaabot usab og mga mensahe sa pag-ila ug pakig-unong ang mga komunista ug rebolusyonaryong organisasyon. Lakip dinhi ang mga rebolusyonaryo ug progresibong grupo gikan sa India, China, West Papua, Turkey, Kurdistan, Germany, France, The Netherlands, Ireland, Russia, US, Canada, Brazil ug ubang pang nasud.

Gilubong ang mga abo ni Ka Oris sa Surigao del Norte niadtong Nobyembre 20. Isip parangal, gimandoan sa Partido Komunista ng Pilipinas ang tanang yunit sa BHB nga maghalad og pipila ka minutong kahilum sa kauduhon. Ayha niini, nagpahigayon og duha ka adlaw nga haya sa isla sa Siargao kung asa siya midaku. AB

2 ka R4, nakumpiska sa BHB sa Negros

DUHA KA R4 ang nakumpiska ug dili moubos sa siyam ka sundalo ang napatay sa ambus nga gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Central Negros (Leonardo Panaligan Command) niadtong Nobyembre 3 sa Barangay Quintin Remo, Moises Padilla, Negros Occidental.

Matud kang JB Regalado, tigpamaba sa BHB-Central Negros, kapin usa ka bulan na nga nag-operasyon ang giusang pwersa sa 62nd IB ug 79th IB sa bukirong bahin sa mga lungsod sa Binalbagan, Isabela, Moises Padilla, Guihulngan, ug La Libertad nga grabeng nakaapekto sa panginabuhian ug kinabuhi sa masa. Nakasinati ang mga komunidad sa pagpang-*red-tag*, pagpanghasi, ug pagpanghadlok gikan sa mga sundalo.

Samtang magkasunod nga operasyong haras usab ang gilunsad sa BHB-Central Negros batok sa mga tropa sa 94th IB. Ang una nahitabo niadtong Oktubre 17, alas-2 sa hapon, sa Barangay Mandapaton, La Libertad, Negros Oriental ug gisundan niadtong Nobyembre 9 sa Barangay Amontay, Binalbagan, Negros Occidental.

Northern Samar. Lima ka sundalo ang napatay sa aksyong open-siba sa BHB-Northern Samar (Rodante Urtal Command) sa Barangay E. Duran, Bobon, Las Navas niadtong Setyembre 16 sa hapon.

Operasyong isnayp usab ang gilunsad sa mga Pulang manggugubat batok sa mga sundalong nangutingkay sa Barangay San Jose, Las Navas niadtong Oktubre 18. Grabeng perwisyo sa kinabuhi ug panginabuhian sa mga mag-uuma ang gibunga sa mga operasyon sa mga sundalo.

Protesta sa mga drayber, konduktor sa Metro Manila. Nagprotesta niadtong Nobyembre 15 sa Quezon City ang mga drayber ug konduktor nga kabahin sa programang Libreng Sakay sa LTRFB aron makmakon ang kapin usa ka bulan na nga pagkatanggong sa kumpensasyon alang sa ilang serbisyo. Nabalaka silang mawad-an og trabaho sa pagkahuman sa programa.

#HLM17. Dungan nga gidumdum niadtong Nobyembre 16 sa Tarlac ug sa Mendiola sa Maynila ang ika-17 nga katuigan sa Masaker sa Hacienda Luisita. Hangtud karon wala pay nasilutan sa mga sundalo ug maton nga nagpabuto ug mipatay sa pito ka mag-uuma sa asyenda. Wala pa gihapon naapud-apud ang yuta sulod sa asyenda.

#KliMalaya batok sa pagpangawkaw sa kinaiyahan. Nagrali ang mga grupong makikinaiyahan atubangan sa upisina sa Commission on Human Rights sa Quezon City niadtong Nobyembre 6. Kini isip pakighiusa sa mga protestang gilunsad kadungan sa gipahigayong Conference of the Parties (COP26) sa Glasgow, Scotland. Gitawag sa Youth Advocates for Climate Action Philippines ang programa og #KliMalaya: Fight For Freedom From Climate Injustice.

Nasudnong adlaw sa mga estudyante. Gidumdum niadtong Nobyembre 17 sa mga grupo sa kabatan-onan ang Nasudnong Adlaw sa mga Estudyante atubangan sa Commission on Higher Education. Isumite unta nila sa ahensya ang mga suhestyon ug panawagan alang sa luwas nga pag-aabli sa klase apan wala sila giatubang sa komisyoner niini sa gihangyo nilang dayalogo.

Katungod sa pamuyo, giduso sa Taguig. Nag-ugbok og mga kandila ang mga residente sa Maysapang sa Barangay Ususan, Taguig City niadtong Nobyembre 17 isip pagbabag sa planong demolisyon sa ilang mga tahanan sa RII-Builders ug MGS Consortium. Kapin 500 ka pamilya ang gikabalak-ang mawad-an og puluy-anan human giangkong sa Bases Conversion and Development Authority ang yuta.

Pit-us nga mamumuo sa gubyernong mapasagaron

Tigdeliber si Emil sa usa ka buhatan sa mwebles. Sa wala pa ang pandemya, musweldo siya og ₱15,000 kada bulan. Apan sukad 2020, nagasweldo na lang sya og ₱5,000 kada bulan human arbitraryong gikibhangan sa iyang employer ang iyang suhulan. Tungod sa grabeng kakulangan, napugos siya og sulod sa pipila ka saydlayn nga trabaho. Apan bisan unsa niyang paningkamot, hangtud ₱3,000 lang ang nadugang sa iyang kinitaan.

Kulang kaayo kini para pun-an ang ₱16,750 pinakabata kang panginahanglang sa iyang asawa, upat ka anak, ug ugangan. Wala pay labot sa kwentada ang gasto sa transportasyon, balay, medikal ug ubang pang panginahanglan.

Sa tibuok 2021, walay hunong ang pakigbisog sa mga mamumuo alang sa disentang suhulan ug kasi-guruhan sa trabaho taliwala sa pandemya. Niadtong Enero, nanawagan ang mga grupo sa mamumuo og dugang nga ₱100 matag adlaw nga subsidyo aron makasugakod sa kalisud sa pandemya ug implasyon. Niadtong Nobyembre 7, subling giduso sa Makabayan sa Kongreso nga aprubahan ang balaod alang sa dugang nga suhulan atubangan sa mapadayunong pagtaas sa mga presyo sa mga produktong petrolyo sulod sa 10 ka semana.

Hangtud karon, wala pay bisan usa ka sentabos ang pagtaas sa suhulan sa mga mamumuo atubangan sa padayon nga pagsaka sa presyo sa mga palaliton ug serbisyo. Sa datos sa estado, mikabat sa 4.6% ang implasyon sa Oktubre, layo sa target niini nga 2%-4% sa pagsugod sa tuig. Ang pagsaka sa presyo labing nabati sa 30% sa mga pamilya nga adunay pinakaubos nga kita. Kini tungod kay mas daku ang ilang ginagasto alang sa pagkaon ug ilimnon, nga mas paspas nagmahal kumpara sa ubang panginahanglang. Niadtong Setyembre, pinakapaspas ang pagsaka sa presyo sa karne (15.2%), utan (12.7%) ug isda (9.4%).

Matud sa Ibon Foundation, si Duterte ang pinakainut ug pinakaubos maghatag og dugang suhulan sa milabayng 35 ka tuig. Matud sa

pagtuon sa Kilusang Mayo Uno, duha hangtud tulo ka beses lamang nga misaka ang suhulan sa kada rehiyon sukad nga makalingkod si Duterte sa pwesto niadtong 2016, nga nagkantidad lamang og ₱50 sa abereyds. Niadto pang Marso 2020 ulahing nagpagawas og kamanduan ang rehimen para patas-an ang suhulan (₱25 nga dugang suhulan sa Cagayan Valley).

Sa National Capital Region (NCR), anaa sa ₱537 lang ang minimum nga suhulan. Apan tungod sa taas nga presyo sa mga palaliton, ang tinuod nga bili sa suhulan sa mga mamumuo mokabat lang og ₱434 lang. (Ang tinuod nga bili sa ₱1 sa kasamtangan katumbas na lang sa ₱0.36 kung itandi sa bili niini niadtong 2000.)

Labaw nga kulang kini kung sukdon ang *family living wage* (FLW o makabuhi nga suhulan para sa usa ka pamilya nga adunay lima ka myembro) sa NCR. Sa labing ulahing kwentada niadtong Hulyo, aron mabuhi nga disente, kinahanglan moki-ta ang usa ka pamilya nga adunay lima ka myembro og ₱1,065 matag adlaw (o ₱25,000 matag bulan).

Mas dunot ang kahimtang sa mga mamumuo sa ubang rehiyon kung diin mas ubos ang suhulan. Pinakaubos ang minimum nga suhulan sa mga mamumuo sa industriya ug serbisyo sa Ilocos Region (₱282-₱340), nga gisundan sa Bangsamoro (₱300-₱325). Sa duha ka rehiyon usab ang pinakaubos nga minimum alang sa mga mamumuo sa agrikultura (₱282-₱295 sa Ilocos, ug ₱290-₱300 sa Bangsamoro).

Dugang sa Ibon, kung hatagan lang og suporta sa gubyerno ang

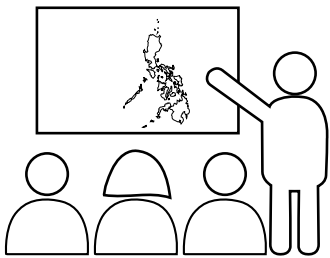
mga mamumuo, mapagaan ang ilang pag-antus. Gawas sa pagpautang alang sa gagmayng nga negosyo aron ipangbayad sa ilang mga trabahante, kinahanglan usab nga ilingka-was sila sa pagbayad og buhis, ilabi-na na nga walay kita ang kadaghanan kanila panahon sa pandemya. Sa konserbatibong banabana, sobra katunga sa mga *micro, small and medium enterprises* (MSME o mga hatung-a, gagmay ug mas gagmayng mga negosyo) ang nagsirado niining pandemya. Nag-employo kini og halos 63% sa kusog pamuo sa nasud.

Grabe kakulang ug puno sa kapal- pakan ang suporta gikan sa gubyernong Duterte para sa mga MSME ug mga mamumuo. Niining Nobyembre, nag-anunsyo ang Department of Labor and Employment (DOLE) nga magpautang ang gubyerno sa mga MSME para sa 13th month pay sa ilang mga mamumuo. Kapin 952,000 ka MSME ang anaa sa tibuok nasud, apan 15,000 ka negosyo lamang ang langkub sa programa sa DOLE nga aduna lay badyet nga ₱500 milyon.

Kapin 100 na ang MSME nga nag-aplay sa utang, apan 10 pa lamang ang naaprubahan. Gawas niini, pagakibhangan usab og 4% service fee ang pagautangon sa mga MSME. Grape pa, ang ginasaligang panggasto sa mga pamilya sa mamumuo sa Pasko sa Marso 2022 pa makuha. Ginaduso pa sa DOLE nga imbis kwarta, groseri na lang ang ipanghatag. **AB**

100

pa lang na **pangpublikong eskwelahan** sa **elementarya** ang **nag-abli** alang sa **inatbangay nga pagkat-on** niadtong **Nobyembre 15**

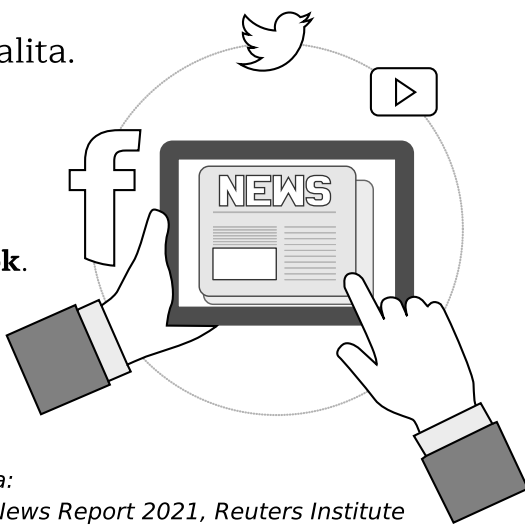

—19 ka bulan
sukad una
kining
gisirad-an.

82%

sa mga **tagbasa** og **balita** sa **Pilipinas** sa **social media** nagakuha og balita.

Pinakadaghan kanila (73%) ang nagakuha og balita sa **Facebook**. Mayorya (78%) ang nagagamit og **smart phone**.

Gikan sa:
Digital News Report 2021, Reuters Institute

3-5

babayeng biktima sa **pagtamas-tamas batok sa kababayan-an** ug mga bata ang **midangop** sa **Gabriela** kada adlaw.

Mitaas usab ang ihap sa "search queries" o mga nangita og impormasyon kalabot dinhi sa internet nga mikabat sa **63%** sa panahon sa pandemya.

Gikan sa: *Gabriela*

90%

ang "**learning poverty**" o **kaubos sa pagkat-on** sa **Pilipinas** tungod sa **palpak** nga **distance learning** sa 2021.

Buut ipasabot, **siyam** sa **10 ka batang Pilipino** nga **10-anyos** ang **dili kabalo mobasa** o dili makasabot sa usa ka simpleng kwento.

#NoToMarcosDuterte2022

nag-trending niadtong hapon sa **Nobyembre 13** human gisumite ni **Sara Duterte** ang iyang kandidatura sa **pagkabise-presidente** sa Comelec.

29% - 80%

sa **balayronon** alang sa **pribadong pagpaospital** ang **ginakuot** sa **kaugalingong balsa** tungod sa **ubos nga kapasidad** sa **PhilHealth** nga pondohan ang **serbisyong panglawas**.

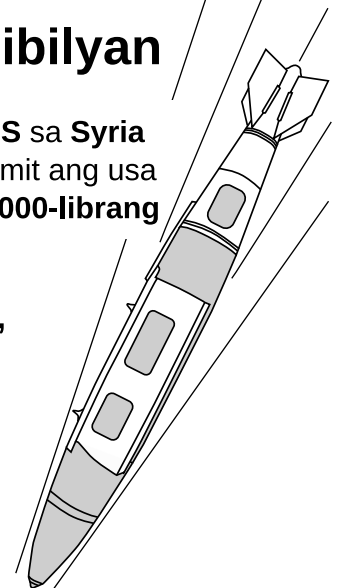
64

 ka sibilyan

ang **gipatay** sa **US** sa **Syria** niadtong 2019 gamit ang usa ka **500-libra** ug **2000-librang bomba**.

Hangtud karon, nangulipas pa **gihapon** ang **militar** sa **US**.

Gikan sa:
New York Times

Pagmanupaktura sa pagkaon sa Pilipinas, nagsalig sa mga langyaw

Sa dihang miigo ang pandemyang Covid-19 sa Pilipinas, ang pagmanupaktura sa pagkaon nagpabiling abli tungod kay kini giilang esensyalsa katilingban. Ang mga dagkung pabrika sa pagkaon gitugutan nga mag-opereyt og hangtud sa 90% niadtong Abril 2020 taliwala sa estriktong *lockdown*. Bisan pa man, daghang mga tunga-tungang gidak-on nga mga establisemento ang nagsira tungod sa mga pagdili sa pampublikong transportasyon ug pagbagsak sa kinatibukang demand.

Ang gidaghanun ug kantidad sa pagmanupaktura sa pagkaon mihagba ngadto sa 18% niadtong 2020. Kadaghanan niini tungod sa kakulangan sa suplay sa imported nga hilaw nga materyales ug mga sangkap nga apektado sa pagsirado sa mga utlanan ug ang krisis sa internasyunal nga transportasyon. Sa wala pa ang pandemya, ang subsektor mitubo sa abereyds nga 5%-6% kada tuig (2012-2017).

Ang pinakadaku nga subsektor sa pagmanupaktura mao ang produksyon sa pagkaon sa hisgutanan sa gidaghanon sa mga establisemento ug mga trabahante nga nagtrabaho. Sa 2018, kini naglangkob sa 31.4% sa tanang pormal nga establisemento sa ekonomiya. Nagempleyo kini og 155,514 ka trabahante, kadaghanan niini mga lalaki.

Niadtong Abril 2020, ang subsektor nakatampo og 7.9% sa *gross domestic product* (GDP o kinatibukang lokal nga produksyon). Mga 90% sa produkto nga gimugna niini para sa lokal nga konsumo.

Adunay pito ka grupo sa pagmanupaktura sa pagkaon (pagproseso sa pagkaon gamit ang makina). Pinakadaghan ang mga galingan—kadaghanan (51%) para sa harina ug 38% para sa bugas ug mais.

Gisundan kini sa mga subsektor sa pagproseso ug pagpareserbar sa karne, isda ug uban pang pagkaong dagat, utan ug prutas, pagmanupaktura sa mantika ug tambok gikan sa mga utanutug hayop ug pagmanupak-

tura sa mga produktong gatas ug mga produkto na hinumo gikas sa gatas.

Ang pinakadaku nga ihap sa mga kompanya (40%) ug pinakadaku nga halin (22%) mao ang pagmanupaktura sa “lain-laing mga pagkaon”—ang grupo diin giusa ang ubang mga pagkaon wala nakaklasipika. Halos katunga sa maong grupo (45%) produksyon sa nudels. Lahi usab nga sektok ang pagmanupaktura sa mga ilimnom.

Upat sa pito ka grupo sa produksiyon sa pagkaon (bugas, karne gatas ug klase-klaseng mga pagkaon) ug ang sektor sa ilimnon hingpit o halos hingpit nga nagsalig sa imported nga hilawng materyales. Sagad niini nagagamit sa lokal nga materyales (sama isda, gulay ug prutas, mantika). Bisan pa man, nagsalig pa gihapon kini sa langyawng mga sangkap, mga pangtimpla ug pangpareserba.

Ginaimport ang tanang trigo alang sa produkto sa harina, ug mga binhi sa soya alang sa mga pagkaong gama gikan dinhi. Halos 100% nga ginaeksport ang hilaw nga materyales alang sa gatas ug mga produktong gama sa gatas sama sa keso ug mantikilya.

Sa wala pa mikaylap ang African Swine Fever kaniadtong 2018, 85% sa giproseso nga karne ang giimport. Kini bisan pa sa sobra nga tinuig nga panginahanglan sa nasud sa produkto niini sa mga lokal nga mag-uuma sa baboy sa maong panahon. Ang mga tigmanupaktura wala

migamit sa mga lokal nga karne tungod kay dili kuno haum ang kalidad niini sa pagproseso. Ang ginagamit nga sangkap sa daghang giprosesong karne (*hotdog*, karne norte, *burger*) mao ang karneng nakadikit sa bukog, panit, tinai, tambok, ug uban pang piraso ug parte nga dili ginakaon sa gawas sa nasud ug busa mas barato.

Mga langyaw nga sangkap usab ang ginagamit alang sa pagproseso, pagtimpla, pagtangtang sa baho ug uban pang mga preserbatibo sa mga gulay ug prutas.

Dominado sa mga langyaw nga kumpanya ug dagkung burgesyakumprador ang sektor. Ang Nestlé Philippines, usa ka subsidyaryo sa Nestlé Global sa The Netherlands, adunay pinakadaku nga kita. Sunod mao ang Universal Robina ang korporasyon sa mga pamilyang Gokongwei, Monde Nissin nga gipanag-iya ni Betty Ang, Century Pacific Food sa pamilyang Po, ang San Miguel Purefoods-Hormel nga gipangulohan ni Ramon Ang, Pilmico Foods Corporation sa pamilyang Aboitiz, Alaska/Royal FrieslandCampina sa The Netherlands.

Ang kinatibukang produksyon sa subsektor mihuyang apan ang mga dagkung kumpanya sa mikita og milnilyon taliwala sa pandemya. Daku kaayo ang kita sa Monde Nissin Corporation sa unang higayon, pananglitan, ang tag-iya niini nga si Betty nalakip sa listahan sa Forbes sa labing adunahan nga mga Pilipino niining tuiga.

Alang sa imperyalismo, negosyo pa gihapon ang *climate change*

Sukwahi sa pagpugong sa nagainit nga temperatura sa kalibutan ang laraw sa mga imperyalistang nasud ug monopolyong korporasyon sa pagsal-mot niini sa sa ika-26 nga Conference of the Parties (o COP26). Kini ang hugot nga makmak sa International League of Peoples' Struggle (ILPS) sa kumperensyang giorganisa sa United Nations (UN) sa Glasgow, Scotland niadtong Oktubre 31-Nobyembre 13.

Pinakabag-o ang COP26 sa serye sa mga kumperensya sukad nga gikauyunan sa UN niadtong 1994 nga sulbaron ang *climate change* (pag-usab sa klima sa kalibutan) nga bunga sa pagdaghan sa mga *greenhouse gas* (GHG o mga gas na nagkulong ug kainit sa atmospera). Nag-unang ti-po sa GHG ang *carbon dioxide*, nga ginabuga sa mga ginasunog nga *fossil fuel* (karbon, lana ug *natural gas*). Resulta kini sa walay pugong nga kapitalistang produksyon lakip ang industriya sa enerhiya, manupaktura, transportasyon, industriyal nga agrikultura, mina, produksyong militar ug iggugubat, konstruksyon, ug uban pa.

Human ang halos tulo ka dekada, midoble pa ang ginabugang GHG sa mga imperyalistang nasud ug ilang mga monopolyong korporasyon. Mitambong sa kumperensya ang mga pinakanotoryus niini sama sa US, China, Canada, Japan, UK ug uban pa sa European Union aron hari-an kini ug magduso og pekeng mga solusyon.

Matud sa ILPS, nahilum ang mga imperyalistang nasud sa ilang tulu-bagon sa malukpanon ug sobra-sobra nga pagbuga og GHG. Sa aktwal, ang mga katawhan sa mga semikolonya ang naaepektuhan sa pinakagrabeng kadaut niini sama sa sagad ug kusog nga bagyo, pagbaha, pagdahili sa yuta ug hulaw.

Kalobot niini, nagkanayon ang Partido Komunista ng Pilipinas (PKP) nga ang walay katagbawan sa mga monopolyo kapitalista alang sa super-ganansya ang mitukmod sa pagpangawkaw ug pagkaguba sa kinai-

yahan, nga ugat usab sa pag-init sa tempe-

ratura sa kalibutan. Luyo sa mga pag-abante sa teknolohiya ug taas nga ang-ang sa organisasyon, nagpadayon ilalum sa kapitalistang sistema ang anarkiya ug pag-usik-usik sa mga rekurso.

Aron masulbad ang kadaut sa *climate change*, gipatin-aw sa PKP ang kamahinungdanon sa armadong rebolusyon aron makalingkawas sa imperyalismo ug matukod ang sosyalismo.

Problemang solusyon

Sa sugod pa lang, tin-aw na nga ang gikinahanglan mao ang hinanali nga paghunong sa paggamit sa karbon. Apan gipili sa mga kapitalista nga mag-imbento og mga solusyon aron dili mahunong ang ilang paghakup og ganansya. Lakip sa mga giduso nila ang pipila ka tuing na nga pakanang Net Zero Emission (o kinatibuk-ang pagbalanse sa ginabuga nga mga GHG). Nahimo kining dalan sa pagbubu og kapital sa lapad nga plantasyon sa mga kahoy. Ingonman, mikaylap ang pagtukod sa higanteng *hydroelectric* nga mga dam, mga plantang denukleyar, ug uban pang "renewable" o natural nga tinubdan sa enerhiya.

Matud pa sa ILPS, mibuhagay sa COP26 ang trinilyong-kantidad sa negosyo sa mga "renewable" gikan sa mga monopolyong korporasyon

nga padayong namuhunan sa mga *fossil fuel*. Sukad 2015, mihakop kini og hangtud \$17 bilyong kita.

Bisan pa man, nagkadaghan ang mga siyetistang nagpamatuod nga dili "mabalanse" sa mga *renewable* ang mga GHG hangtud dili undangon ang paggamit sa *fossil fuel*. Nagresulta lamang ang pakanang Net Zero sa pagkaupaw sa mga kalasangan ug pagkaguba sa mga suba. Kadungan niini ang malukpanong mga paglapas sa katungod ug dislokasyon sa mga katawhang lumad.

Lakip ang ILPS sa minilyong nagprotesta sa Glasgow ug sa lainlaing bahin sa kalibutan atol sa COP26. Giduso nial ang radikal ug hinanali nga pag-usab sa mga ekonomikanhon ug katilingbanong sistemang sa mga nasud.

Matud usab sa PKP, ang pagpugong sa dakung katalagman nga bunga sa *climate change* anaa sa kamot sa proletaryado ug masang anakpawis, ilabina sa batan-ong henerasyon nga moangkon sa kalibutan. Yawe ang pagpangulo sa proletaryado sa planadong produksyon sa estado ug distribusyon sa bahandi, ug pagseguro nga buhi ang demokrasya ug pag-una sa interes ug kaayuhan sa mga mamumuo ug masang anakpawis, ug ang kalibutan magpabilig himsog pag-abot sa komunismo. AB

Aktibista, gidagit sa Pampanga

Usa ka aktibista ang gidagit, duha ang gipatay, ug walo ang giaresto sa mga pwersa sa estado niadtong milabayng tulo ka semana. Silang tanan giakusahang mga myembro sa Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Gidagit niadtong Nobyembre 6 sa gidudahang mga ahente sa estado si Steve Abua, organisador sa Kilusang Magbubukid ng Pilipinas-Central Luzon sa Sta. Cruz, Lubao, Pampanga. Kanhing estudyante sa BS Statistics ug lider-estudyante sa University of the Philippines si Abua.

Matud sa iyang asawa nga si Johanna Abua, pipila ka oras gikan sa pagdagit kay Steve nakadawat pa siya og mensahe gikan sa mga midagit. Pinaagi sa usa ka *video call* (tawag nga may bidyu), gipakita kaniya si Steve nga nakasuot og puting sanina, *bonnet* ug gibusalan ang baba.

Pagpatay. Mga mag-uuma ang gipatay sa mga sundalo sa 59th IB nga silang Jorge Coronacion, 64, ug Arnold Buri, 43, niadtong Nobyembre 17. Pauli na unta sila kaniadto sa Barangay Taquico, Sampa-loc, Quezon. Adunay kabilinggan sa mata si Coronacion.

Niadtong Nobyembre 3, gipatay sa mga sunadalo ang mag-uumang si Nilo Habal sa Caramoan, Camarines Sur. Giakusahan usab siyang

myembro sa BHB.

Pag-aresto. Lima ka aktibista ug organisador sa mga progresibong grupo sa Cagayan Valley ang giaresto sa mga pulis sa duha ka magkabulag nga insidente sa Bulacan niadtong Nobyembre 16. Ang mga biktima mao silang Irene Agcaoili, Estelita Alamansa, Arcadio Tangonan, Lourdes Bulan ug Roy dela Cruz. Upat kanila kapin 60 na ang pangidaron ug ang usa ang baldado gikan sa sakit nga *stroke*.

Giaresto sa mga pulis sa Malolos, Bulacan niadtong Nobyembre 14 si Maria Salome Crisostomo-Ujano, 64. Si Ujano usa ka tigpanalipud sa katungod sa kababayan-an ug mga bata.

Sa Cebu, giaresto ang lider-mag-uuma sa Napo Farmers Community Organization nga si Sabiniana Castro sa kasong *libel* niadtong Nobyembre 12. Gidakop siya sa iyang balay sa Barangay Guindarahan, Minglanilla. Nakabase ang kaso batok kaniya sa iyang pagbatikos sa magun-ubong operasyon sa usa ka kumpanya sa konstruksyon.

Giaresto ang magsasakang si Pablito Bernacer Galo, myembro sa Hugpong sa Mag-uuma sa Mabini, sa Barangay San Isidro, Mabini, Bohol niadtong Oktubre 29. Gitamnan og mga ebidensyang pusil ang iyang balay.

Pagpamig-ot. Mibalibad ang mga pulis sa Gumaca, Quezon nga ihatag sa pamilya ang patayng lawas ni Roderick Sinas, usa ka Pulang manggugubat nga namatay kuno sa usa ka engkwentro niadtong Nobyembre 12.

Niadtong Nobyembre 18, namatay sa Puerto Princesa City Jail sa Palawan si Antonio Molina, mag-uumang aktibista nga gipreso sa gamagamang kasong *illegal possession of firearms and explosives* niadtong Oktubre 2019. Si Molina, 67, adunay sakit nga kanser sa tiyan.

Demolisyon. Giguba sa mga gin-sakpan ni Gregorio Araneta III ang mga balay sa mag-uuma sa Sityo Ricafort, Barangay Tungkong Mangga, San Jose del Monte City, Bulacan niadtong Nobyembre 4. Ang insidente kabahin sa malukpanong pagpangilog sa Araneta Properties, Inc. sa yutang ginaugmad sa gatusan ka pamilyang mag-uuma sa maong syudad. AB

Pagpamomba ug mga pagpatay sa Leyte

SA TAHO SA Bagong Hukbong Bayan-Leyte niining Nobyembre, tulo ka bomba ang gihulog sa FA-50 *fighter jet* sa militar sa mga umahan sa Sityo Quarry sa Abuyog niadtong Setyembre 29, alas-3 sa kaadlawon. Nagbunga kini og kahadlok ug troma sa mga sibilyan. Dugang nga paantus kini sa dugay nang mitiurok nga panginabuhian sa mga mag-uuma sa lugar.

Pagkaugma, tulo ka mag-uuma ang ilegal nga giaresto sa mga sundalo sa 14th IB.

Sa Southern Leyte, gipatay sa 14th IB ang mag-uumang si Marcos Dadap, 49, niadtong Agosto 17 sa Sityo Tabjon sa Barangay Kalagitan, Hinunangan. Lakip si Dadap sa mga residenteng misupak sa hulgang pagpalayas kanila aron hatagag-dalan ang pagtukod og bilding sa lokal nga guberno.

Kontra-mag-uuma nga mga batas sa India, pagatangtangan na

GIANUNSYO NIADTONG NOBYEMBRE 19 ni Prime Minister Narendra Modi sa India ang plano niyang ibasura ang tulo ka neoliberal nga balaod sa agrikultura. Kini tungod sa usa ka tuig na nga higante ug sustenidong pagprotesta sa mga mag-uuma sa India batok dinhi. Unang gipatuman niadtong Oktubre 2020 ang maong mga balaod.

Gikalipay sa napuluan ka libong mag-uumang halos usa ka tuig nang nagkampuhan sa mga kalsada padulong sa New Delhi, sentro sa India. Matud sa mga raliyista, dili pa gihapon sila mohawa sa kadalanan ug magpadayon ang mga protesta hangtud hingpit nang mabasura sa parlamento ang mga balaod.

Miulbo ang mga protesta nga gisalmutan sa gatusan ka milyong mag-uuma atubangan sa pipila ka tuig nang pag-antus sa mga mag-uuma tungod sa labing barato nga pagpalit sa ilang mga produkto, pagsaka sa presyo sa mga palaliton, ug pagkahagba sa ani tungod sa malukpanong hulaw, nga gipagrabe pa sa krisis sa pandemyang Covid-19.

Mga kadaugan sa Cuba sa pagbatok sa pandemyang Covid-19

Nakabalik na sa mga klasrum ang nahabiling 1.7 milyong estudyante sa elementary ug hayskul sa Cuba niadtong Nobyembre 15. "Nabuhi ug nadasig ang Cuba sa atong mga eskwelahan!" malipayong gipamahayag sa presidente sa nasud nga si Miguel Bermudez Diaz-Canel sa iyang paghinangup sa mga estudyante.

Dungan sa pagbalik sa pisikal nga pagkat-on, giablihan na usab sa Cuba ang mga tugpahanan alang sa pagsulod sa mga internasyunal nga mga turista. Nahimong posible ang maong pag-abli human mabakunahan niadtong Oktubre 27 ang 100% sa populasyon, nga nangidaron og 2-anyos pataas, sa minimum nga usa ka dosahe. Anaa sa 68% na ang nakakumpleto sa tulo-ka-dosahe sa bakuna sa susamang panahon.

Ayha niini, gikundena ni Diaz-Canel ang embargo sa US sa Cuba nga labaw pang gipahugtan taliwala sa pandemya. Matud niya, sayod ang mga Cubano nga ang gipahugtan nga mga sangsyon sa US nagtinguhang idemoralisa sila, magmugna og disgusto ug dauton ang komunismo. Nagbubu ang US og minilyong pondo para magtukod og mga gagmayng nga grupo sulod sa Cuba aron magsinamok ug magsabwag og mga bakak.

"...Suko kaayo ang imperyalismo sa mga kadaugan sa Cuban sa pagkibatok sa pandemya," matud ni Diaz-Canel. "Sa matag kadaugan... nabuntog nato ang imperyalistang agresyon." Gitawag niyang "walay ulaw" ang US sa kalkuladong paggamit niini sa pandemya sa kaalautan

sa tibuok populasyon.

Gipahamtang sa US ang mga paningkamot niini para sa "pagpuli og rehimaen" niining tuiga. Gamit ang gipondohan niining oposisyon, nagsulay apan pakyas kining makalunsad og dinagkung kontra-gubyernong mga protesta niadtong Hulyo 11, ug subli niadtong Nobyembre 15.

Soberanya sa bakuna

Ikaduha na ang Cuba sa 218 ka nasud sa pinakadaghan og nabakunahan sa matag 100 ka tawo. Niadtong Nobyembre 14, kapin 27.4 milyon ka bakuna na ang natupok sa nasud sa tantos nga 242 ka dosahe sa matag 100 ka tawo. (Nag-una sa mga nasud ang Gibraltar nga nakatupok og 94,469 dosahe sa tantos nga 280 ka dosahe kada 100 ka tawo.) Anaa sa 11.3 milyon ang populasyon sa Cuba.

Sa kasamtangan, duha ka kaugalingong-mugna nga bakuna ang ginahatag sa nasud—ang Soberana 2 ug Abdala nga parehong adunay "booster shot" nga Soberana Plus.

Gimantala niadtong Setyembre sa Lancet Regional Health-Americas, usa ka internasyunal nga publikasyong medikal, nga anaa sa 91.2%

ang epektibidad sa duha ka dosahe sa Soberana ug usa ka dosahe sa Soberana Plus. Ang Abdala, nagtaho og 92.8% nga epektibidad. Sama sa Soberana, ginahatag ang ikaduhang dosahe human ang 28 ka adlaw ug ang *booster shot* human ang 56 ka adlaw gikan sa unang dosahe.

Ang mga natakdan ug nakaluwas sa Covid-19 kay ginatupukan na lang og usa ka dosahe sa Soberana Plus.

Pagbatok sa sangsyon

Isip pakighiusa sa katawhang Cubano, naglunsad og mga kalihukan ang kapin 80 ka syudad sa lainlaing bahin sa tibuok kalibutan niadtong usab Nobyembre 15. Gawas sa US, aduna usay mga rali sa Greece, Kazakhstan, Ukraine, Belarus, Ecuador, East Timor, China, Peru, Dominican Republic ug uban pa ilalum sa panawagang "Let Cuba Live" (Pagsagdang mabuhi ang Cuba).

Ayha niini, gatusan ka mga personalidad, lakip ang kanhi ug kasamtangang mga presidente sa Latin America, ang mipirma sa hiniusang pamahayag aron kundenahon ang sangsyon sa US batok sa ekonomiya sa Cuba, ug ipanawagan ang hinanali nga pagtangtang sa mga restriksyon. Gikundena usab nila ang pagsulay sa US nga "magmugna og anarkiya ug kagubot" sulod sa Cuba sa "solong tinguha nga magbutang og usa ka pulitikanhong sistemang mutakdo sa mga interes niini."

Mikabat sa 243 ka bag-ong restriksyon ang gipahamtang sa panahon ni Donald Trump ang gipabilin sa kasamtangang rehimen ni Joseph Biden. Tungod niini, mas nisamot ang gisagubang nga kakulangon sa batakang suplay sa nasud, lakip na ang mga suplay medikal nga krusyal sa paspas nga pagmugna ug pagtupok sa mga bakuna.

Gawas sa Cuba, padayon usab ang pagsulay sa US nga gubuton ug pulihan ang mga gituboy nga mga rehimen sa Nicaragua ug Venezuela. **AB**

